

ÚČAST VEŘEJNOSTI V CERTIFIKACI FSC

Příručka pro aktivní zapojení zájmových skupin do certifikace
lesů systémem FSC

**Společná práce partnerů v Baltickém projektu
2006/2007**

Kontakt na vedení projektu: FSC Švédsko,
Dragarbrunnsgatan 71, 75143 Uppsala, Švédsko

Kontaktní osoby projektových partnerů: Raimonds
Bermanis (Lotyšsko), Loa Dalgaard Worm (Dánsko),
Michail Karpachevskiy (Rusko), Robert Knysak (Polsko),
Kaupo Kohv (Estonsko), Lina Bergström (Švédsko), Uwe
Sayer (SRN), Pasi Miettinen (Finsko)

Autoři: Uwe Sayer a Elmar Seizinger (SRN) ve spolupráci
s projektovými partnery, úpravy Michal Rezek (ČR)
Sazba: Loa Dalgaard Worm (Dánsko)

Fotografie na obálce Juan Carlos Reyes (přední strana),
AboutPixel (vzadu)

Status dokumentu: září 2007, 1. edice, úpravy Michal
Rezek, prosinec 2008

Dotisk jen se svolením editorů,
©1996 Forest Stewardship Council A.C. (FSC-SECR-
0024)

Úvod	4
1 Pár definic pro začátek	5
2 Konzultace zájmových skupin při certifikaci lesa	6
2.1 Identifikace zájmových skupin	6
2.2 Jak to probíhá v praxi	6
2.3 Záznamy a zprávy	6
2.4 Konzultace zájmových skupin při ročních auditech	7
3 Veřejný souhrn certifikační zprávy	8
3.1 Obsah	8
3.2 Veřejná přístupnost	9
4 Nápravná opatření – vztah mezi vlastníkem lesa a certifikační firmou	10
4.1 Rozhodování o udělení certifikátu a vydávání požadavků na nápravná opatření	10
4.2. Provádění nápravných opatření	11
5 Jak Mezinárodní akreditační středisko dohlíží na výkon certifikační firmy	12
5.1. Vydávání požadavků na nápravná opatření pro certifikační firmy	12
6 Role národních iniciativ FSC v řešení konfliktů	14
7 Vaše role v FSC certifikaci	15
8 Průvodce procesem podávání stížností	16
8.1. Úvodní poznámky (komentáře)	16
8.2. Různé úrovně stížností a sporů v FSC	16
Další pomoc	19

ÚVOD

Tato příručka má posloužit všem zájemcům, kteří se, využitím stávajících postupů (pravidel) FSC, chtějí podílet na zlepšení lesního hospodaření v lesích s certifikátem FSC. Příručka shrnuje možnosti pro spolupráci v situaci, že se místní lesní podnik rozhodne pro certifikaci FSC nebo již certifikovaný les zjevně není v souladu s požadovanými standardy FSC.

Certifikační systém FSC je jedinečný vyváženým zastoupením tří pilířů: ekologický, sociální a ekonomický. Zve zájmové skupiny k účasti na vytváření a revizi národních standardů pro ekologicky, sociálně a ekonomicky šetrné lesní hospodaření. Zájmové skupiny se mohou nejen účastnit rozhodování v řídicích strukturách národní organizace FSC, ale mohou také přímo sledovat (monitorovat) odpovědné lesní hospodaření podle standardu FSC a poukazovat na případný nesoulad lesního hospodaření se standardem FSC. Žádný další certifikační systém zájmovým skupinám tyto příležitosti neposkytuje.

Lesní podnik, který má zájem získat certifikát FSC, musí certifikační firmě prokázat, že je schopen obhospodařovat své lesy podle požadavků národního standardu FSC. Certifikační firma má povinnost oslovit odpovídající zájmové skupiny na místní i celostátní úrovni, aby záměr podniku komentovaly. Každé vyjádření musí být certifikační firmou bráno v úvahu, což v praxi znamená, že musí být ověřeno a vyřízeno (zodpovězeno).

Ale jaké jsou možnosti v případě, kdy se nám zdá, že lesní podnik nehospodaří v souladu s národním standardem

FSC? Jak mohou zájmové skupiny ovlivnit již existující certifikáty a jaká jsou jejich práva v systému FSC? Jak mohou ověřovat, že lesní hospodář a certifikační firma, která certifikát udělila, vlastně pracují v souladu s FSC pravidly – principy a kritérii FSC a rozličnými směrnicemi (politikami), které definují práci certifikačních firem a orgánů organizace FSC? A jak se vy, coby zájmová skupina, prokoušete množstvím technických dokumentů, aniž byste ztratili celkový přehled?

Zájmové skupiny často neznají odpovědi na tyto otázky a mohou se cítit osamoceně a nedostatečně zapojené. Příručka vysvětluje ve zkratce stávající směrnice včetně toho, jak můžete prosazovat své názory a pohledy na všech úrovních systému FSC. Shrnuje všechny možné způsoby zapojení zájmových skupin a vysvětluje mechanismus řešení sporů, který FSC nyní používá. Přestože některé z těchto směrnic jsou v současnosti revidovány, bylo naší snahou poskytnout vám přehled o tom, jak systém funguje. V každém případě vždy mají rozhodující slovo v tu chvíli schválené směrnice a politiky FSC, které je možné najít na stránkách www.fsc.org. Všechny jsou veřejně dostupné. V této příručce najdete odkazy na platné dokumenty na konci textu. Tento text je doplňkem interaktivních webových stránek (www.stakeholder-involvement.net), kde ovšem chybí česká verze.

Účastníci workshopu, který se konal v Polsku v květnu 2007 za účelem vysvětlení stížnostních procedur FSC nevládním neziskovým organizacím.

1 PÁR DEFINIC PRO ZAČÁTEK

Pokud se chcete účastnit v systému certifikace FSC, je dobré si nejprve ujasnit několik termínů tak, jak se v systému FSC používají. Výklad následujících pojmů odpovídá zažitému používání v rámci systému FSC, nikoliv jejich obecnému užívání.

Akreditace	Zde používáno jako: Proces ověřování, zda je certifikační firma schopna ověřovat soulad hospodaření konkrétního lesního podniku s principy a kritérii FSC.	LP (FMU)	Lesní podnik, který prochází certifikací.
MAS (ASI)	Mezinárodní akreditační středisko (Accreditation Services International) : Nezávislá společnost při FSC, která akredituje certifikační firmy pro certifikaci FSC.	Certifikace FSC	Proces ověřování, že dochází k hospodaření v souladu s principy a kritérii FSC, respektive národním standardem.
PNO (CAR)	Požadavek na nápravné opatření (Corrective Actions Request). Jsou výsledkem certifikace a jsou součástí veřejných souhrnů certifikačních zpráv.	NI	Národní iniciativa. Kontaktní osoba nebo pracovní skupina FSC akreditovaná MAS. Pracovní skupiny pro FSC jsou zodpovědné za tvorbu a revizi národních standardů FSC.
CF (CB)	Certifikační firma (Certification Body), kterou akredituje MAS k posouzení toho, zda jsou v konkrétních případech naplňovány principy a kritéria FSC respektive národní standard FSC.	Doporučení	Doporučení certifikační firmy pro certifikovaný les vedoucí k naplnění principů a kritérií FSC a ke zlepšení lesního hospodaření.
Stížnost	Vyjádření nespokojenosti osoby nebo organizace s CF nebo MAS. Mají svou formu s definovanými požadavky na postup a formát.	Zájmová skupina	Fyzické a právnické osoby s legitimním zájmem o produkty a služby poskytované lesním hospodařením včetně těch, které mají zájem na environmentálních a sociálních dopadech lesnictví. To zahrnuje například jednotlivce a organizace, které vykonávají statutární kontrolu nad LP, místní obyvatele, zaměstnance, zákazníky a spotřebitele; ekologické organizace a spotřebitelské svazy a širokou veřejnost.
Stěžovatel	Osoba nebo organizace podávající stížnost.		
Stížnost	Vyjádření nesouhlasu nebo nespokojenosti s čímkoliv souvisejícím s prací CF nebo MAS.		

2 KONZULTACE ZÁJMOVÝCH SKUPIN PŘI CERTIFIKACI LESA

2.1 IDENTIFIKACE ZÁJMOVÝCH SKUPIN

Zapojení zájmových skupin při hodnocení, zda LP splňují standardy FSC, je důležitým a efektivním ověřovacím prostředkem. CF by měla zajistit, aby každý, kdo spadá do některé ze zájmových skupin, které mají co říci k LP v souvislosti s požadavky FSC, měl možnost dodat informace CF před závěrečným rozhodnutím o certifikaci. Přitom je dáno, které zájmové skupiny musí být kontaktovány přímo. Mimo jiné jsou to neziskové organizace, které dbají na respektování sociálních a environmentálních aspektů lesnictví na národní nebo místní úrovni v oblasti, kde se nachází les, jehož obhospodařování má být hodnoceno. CF má povinnost informovat zájmové skupiny alespoň jeden měsíc před započítáním hlavního certifikačního auditu tak, aby bylo možno se během auditu setkat ke konzultacím.

Pokud je LP malý (tj. v ČR do 500 hektarů), může CF delegovat některé nebo všechny oznamovací povinnosti LP s podmínkou, že zájmové skupiny budou mít přístup ke všem relevantním informacím.

2.2 JAK TO PROBÍHÁ V PRAXI

Konzultace při hlavním auditu se musí účastnit dostatečné množství různých lidí, jejichž práce nebo zájem souvisí s lesním hospodařením. Průběh konzultace musí odpovídat danému kulturnímu prostředí. Může jít o schůzky s jednotlivci či skupinami v době auditu nebo o ad hoc konzultace formou rozhovorů přímo při návštěvě v terénu. Pokud je to požadováno ze strany zájmové skupiny, musí konzultace probíhat bez přítomnosti zástupců LP. Konzultace také může mít formu telefonního rozhovoru nebo poštovního či emailového kontaktu, pokud je požadováno písemné vyjádření k některým otázkám. Informace, které zájmové skupiny podají, musí být CF potvrzeny nebo vyvráceny přímo v terénu, pokud je to možné.

2.3 ZÁZNAMY A ZPRÁVY

CF má při každém hodnocení spojeném s konzultací pořizovat záznamy. Ty mají obsahovat jména a kontaktní podrobnosti, poznámky ze všech ústně podaných informací, kopie písemných vyjádření a poznámky o tom, jak byly přijaté informace ověřeny. Je třeba též zaznamenat vysvětlení, jak CF interpretuje a posuzuje podaná vyjádření při rozhodování, zda hospodaření LP naplňuje nebo nenaplňuje standardy FSC. To je důležité

při hodnocení práce CF ze strany MAS.

Pokud dojde k vydání certifikátu, musí být zájmové skupiny do 6. měsíců zpraveny o tom, jak byly jejich připomínky vypořádány (viz též veřejný souhrn, část 3).

2.4 KONZULTACE ZÁJMOVÝCH SKUPIN PŘI ROČNÍCH AUDITECH

CF musí provádět konzultace zájmových skupin i při ročních opakovacích auditech. Oproti hlavnímu auditu CF nemusí vždy aktivně informovat zájmové skupiny o termínech provádění následných ročních auditů. Zájmová skupina ovšem může na případné nesrovnalosti mezi lesním hospodařením a standardem FSC upozornit CF kdykoliv, tedy i v době mezi pravidelnými ročními audity.

V průběhu certifikačních auditů musí být zapojeny zájmové skupiny se vztahem k certifikovaným lesům. Někdy lesní hospodář a certifikační firma zorganizují setkání, na kterém se lesníci setkají se zájmovými skupinami a vysvětlují jim své způsoby lesního hospodaření.

JAK POZNÁTE, ŽE PATŘÍTE DO RELEVANTNÍ ZÁJMOVÉ SKUPINY?

- Jste členem neziskové organizace zabývající se sociálními nebo environmentálními aspekty lesnictví
- Žijete v blízkosti lesa, který má být certifikován
- Máte informace, které jsou relevantní pro hodnocení souladu hospodaření lesního podniku s požadavky FSC
- Jste organizován v odborech nebo svazu lesních dělníků
- Jste smluvní stranou, která poskytuje služby v lesním hospodaření
- Jste národní iniciativou FSC
- Jste odpovědným státním úředníkem pověřeným ke kontrole lesního hospodaření
- Jste zástupcem místních obyvatel využívajících les, který má být certifikován
- Patříte k mezinárodní neziskové organizaci, která má být kontaktována v souvislosti s hodnocením v určitém regionu

Ztotožňujete se s některým jmenovaným bodem a myslíte, že je váš vstup žádoucí?

Výborně – vypadá to, že patříte do relevantní zájmové skupiny. Váš vstup by měl být brán v úvahu.

Buď už jste na seznamu zájmových skupin pro váš region nebo určitý LP nebo požádejte příslušnou CF, aby vás na seznam přidala. Tímto krokem se vám zaručuje, že budete informován o každoročním auditu LP.

CF musí situaci vždy prošetřit.

Roční audit musí zahrnovat rozhovory se zájmovými skupinami tak, aby ověřil, že systém lesního hospodaření pracuje v praxi efektivně.

V zemích s národní iniciativou FSC může NI podpořit snahu CF identifikovat zájmové skupiny pro konzultaci.

Konzultace s příslušníky komunity Sami, Švédsko.

Photo: Leif Jougda

3 VEŘEJNÝ SOUHRN CERTIFIKAČNÍ ZPRÁVY

O každé certifikaci FSC je pořízena certifikační zpráva, která obsahuje výsledky certifikačního procesu. Z této zprávy je vypuštěním citlivých údajů ekonomické povahy zpracován veřejný souhrn a ten je publikován na webových stránkách CF.

3.1 OBSAH

Veřejný souhrn certifikační zprávy má obsahovat specifické informace jako je popis zájmových skupin, které byly konzultovány, ale také přehled pozorování, na kterých je založeno certifikační rozhodnutí. To znamená seznam hlavních silných a slabých stránek lesního hospodaření daného LP a jasných informací umožňujících čtenářům učinit si obrázek o souladu s příslušným národním standardem FSC. V případech, kdy zájmové skupiny viděly nesoulad, zatímco auditor věc uzavřel vydáním certifikátu, musí veřejný souhrn vysvětlit, proč takto auditor rozhodl. V souhrnu musí též být uveden popis všech požadavků na nápravná opatření, které byly CF předepsány, včetně časového udání, dokdy mají být nápravná opatření provedena a seznam uskutečněných nápravných opatření, která byly LP učiněna. Je rovněž nutné uvést vysvětlení, pokud byl nesoulad shledán malým nedostatkem nebo pokud bylo před samotným vydáním certifikátu provedeno nápravné opatření.

3.1.1 Veřejné souhrny z ročních auditů

Veřejný souhrn z ročních auditů musí obsahovat popis nápravných opatření provedených LP za účelem nápravy jakéhokoliv nesouladu nalezeného při předchozím auditu. Také musí zahrnovat informace o závěrech CF, zda provedená opatření vedla k plnému souladu s požadavky příslušného standardu FSC. Pokud tomu tak není, musí být uvedeno, zda přetrvávající nedostatek je hodnocen jako velký či malý. Jakýkoliv nově zjištěný nedostatek musí být popsán.

V případech, kdy jedna nebo více zájmových skupin shledají nedostatek, ale auditoři věc uzavřou prodloužením certifikátu, musí veřejný souhrn vysvětlit, proč auditoři rozhodli, že nejde o velký nedostatek nebo že jde o malý nedostatek a/nebo ukázat, jak je zjištěný nedostatek přímo propojen s novým požadavkem na nápravné opatření.

SE KTERÝMI STANDARDY FSC MUSÍ BÝT LP V SOULADU?

Obecně platí, že každý certifikovaný LP musí být v souladu s principy a kritérii FSC respektive národním standardem FSC.

Pokud se vám zdá, že LP nehospodaří v souladu s pravidly FSC, pokuste se zjistit, jestli opravdu existuje nesoulad s požadavky standardu FSC a nejde "jen" o lesní hospodaření, které přímo neodpovídá vašim očekáváním a představám. Pokud ve vaší zemi pracuje NI FSC, zeptejte se jejich pracovníků, jestli máte akreditován národní standard FSC nebo zda se pracuje na jeho schválení. Jestliže ano, měli byste se odkazovat na pravidla uvedená v tomto standardu. Zaměstnanci NI nebo neziskové organizace ve vašem regionu vám ti mohou pomoci ověřit nedostatky v hospodaření konkrétního LP ve vztahu k národnímu standardu FSC.

Pro území České republiky existuje akreditovaný Český standard FSC (viz www.czechfsc.cz). Národní standard pro Slovensko je před akreditací, není tedy zatím zcela závazný. Platí tzv. obecné standardy certifikačních firem, které ti na požádání příslušná CF musí vydat.

Bud'te aktivní, ale také féroví! Zacházejte s ostatními tak, jak byste si sami přáli, aby s vámi ostatní jednali, když si stěžujete.

3.2 VEŘEJNÁ PŘÍSTUPNOST

Veřejný souhrn by měl být publikován na webových stránkách CF nejpozději 30 dní po vydání certifikátu a má být k dispozici na požádání kohokoliv. Veřejné souhrny mají být k dispozici v oficiálním jazyce země, ve které se certifikovaný les nachází. Veřejné souhrny z ročních opakovacích auditů mají být umístěny na webových stránkách CF nejpozději do 60. dnů po ročním auditu.

Každá lesní certifikace je dokumentována a veřejnost může na internetových stránkách certifikačních firem najít veřejné souhrny z certifikačních auditů.

JAK NAJÍT VEŘEJNÝ SOUHRN CERTIFIKAČNÍ ZPRÁVY?

FSC je v současné době jediným systémem, který poskytuje zájmovým skupinám dostatek informací o průběhu certifikačního procesu a jeho výsledcích. Kód FSC, uvedený na každém výrobku FSC, obsahuje informaci, která CF certifikaci provedla. Příklad: Certifikovaný výrobek s kódem XYZ-FM-1234 certifikovala firma XYZ. Tato zkratka je vysvětlena v seznamu akreditovaných certifikačních firem poskytované MAS (<http://www.accreditation-services.com/CertificationBodies.htm>).

V tomto seznamu najdete také internetové odkazy na všechny CF. Navštivte stránky CF a hledejte sekci lesní hospodaření. Tam najdete veřejný souhrn certifikační zprávy, který hledáte. FSC ČR se snaží certifikační zprávy umísťovat souhrnně pro jednotlivé certifikované lesní majetky na www.czechfsc.cz.

Nyní máte zprávu o certifikaci lesa, který vás zajímá.

Mezinárodní centrum FSC se snaží všechny certifikační zprávy postupně shromáždit na webových stránkách www.fsc-info.org.

4 NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ – VZTAH MEZI VLASTNÍKEM LESA A CF

4.1. ROZHODOVÁNÍ O UDĚLENÍ CERTIFIKÁTU A VYDÁVÁNÍ POŽADAVKŮ NA NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ

Certifikace probíhá podle rozhodnutí certifikační firmy zhodnocením konkrétního hospodaření vlastníka na základě principů a kritérií FSC resp. národního standardu FSC. Certifikační firma posuzuje, zda lesní hospodaření je v souladu s každým indikátorem uvedeným v platných národních standardech FSC. Přestože zde vždycky bude prostor pro rozdílné interpretace, srovnání může být snazší, pokud je v místě schválen národní standard (jako je tomu v ČR). Pokud tomu tak není, CF musí posuzovat hospodaření LP na základě přijatého obecného standardu. Obecný standard je nutným a důležitým nástrojem CF v oblastech, kde nebyl národními iniciativami FSC vytvořen příslušný národní standard. Národní iniciativy při tvorbě národních standardů FSC vycházejí z principů a kritérií FSC a dále je zkonkréťují pro národní a regionální kontext. Jakmile národní iniciativa vytvoří národní standard a schválí ho MAS, všechny obecné standardy jsou automaticky nahrazeny národním standardem FSC.

Lesní podnik s certifikátem FSC musí obhospodařovat lesy ve své správě podle příslušných standardů FSC.

DEFINICE	MALÝ NEDOSTATEK	VELKÝ NEDOSTATEK
Časový rozměr	Dočasná chyba	Vyskytuje se soustavně, trvá po delší dobu nebo se opakuje
Oblast	Nesystematická, malá	Systematická, velká
Dopad	Omezený časově nebo prostorově; bezprostřední nápravné opatření musí zajistit, že se nedostatek nebude opakovat a že nedojde k takové chybě, která by zcela bránila naplnění relevantního kritéria FSC.	Zásadním způsobem brání naplnění cílů relevantního kritéria FSC. Případně nejsou napravovány nebo na ně LP adekvátně nereaguje.
Výsledky	Pokud není malý nedostatek napraven podle daného plánu, stává se velkým nedostatkem.	Nedovoluje vydat certifikát. V případě ročního auditu už exitujícího certifikátu se přistupuje k jeho pozastavení.
	Provádění požadavků na nápravné opatření malých nedostatků	Provádění požadavků na nápravné opatření velkých nedostatků

Pokud jste našli nesoulad u vlastníka lesa, pamatuj na to, že je zde někdy prostor pro interpretaci, která musí být pečlivě zvážena, neboť jiní mohou určitý požadavek interpretovat odlišně. V takovém případě lze sporný význam konkrétního požadavku národního standardu vždycky konzultovat s národní iniciativou. NI může také pomoci formulovat stanovisko pro vlastníka a CF.

Všechny nalezené nedostatky mají být zaznamenány v certifikační zprávě a jejím veřejném souhrnu (viz kapitola 3). Každý nedostatek musí být posouzen a zařazen buď do kategorie malý, nebo velký. Zjednodušeně řečeno, malý nedostatek může být po určitou dobu tolerován, zatímco velký je velmi závažný a musí být řešen bezprostředně podle vytvořeného časového harmonogramu. V následující tabulce uvádíme přehled definic a rozdílů mezi malými a velkými nedostatky.

Auditor může identifikovat více malých nesouladů se standardem v jejich počátečních stádiích, kdy je ještě neklasifikuje jako nedostatek. Díky včasnému upozornění auditora se může předejít tomu, aby se nesoulad nedostatkem stal. Taková pozorování mají být rovněž zaznamenána v hodnotící zprávě jako “doporučení” nebo “pozorování.”

4.2. PROVÁDĚNÍ NÁPRAVNÝCH OPATŘENÍ

V tabulce výše je uveden přesný harmonogram pro nápravu nedostatků. Pro certifikát, který má 5. letu platnost, se musejí konat přinejmenším 4 roční opakovací audity před jeho vypršením. Během auditů je hodnoceno provádění požadavků na nápravná opatření. Pokud opatření dostatečně napravilo nedostatek, je nedostatek uzavřen s tím, že další opatření již není třeba provádět. Pokud je provedeno nápravné opatření velkého nedostatku tak, že aktuální stav již zásadním způsobem nebrání naplnění cíle relevantního kritéria FSC, může být tento velký nedostatek přesunut k malým nedostatkům.

Picture: NEPCon

Během ročních opakovacích auditů může auditor zjistit další nedostatky.

5 JAK MEZINÁRODNÍ AKREDITAČNÍ STŘEDISKO DOHLÍŽÍ NA VÝKON CERTIFIKAČNÍCH FIREM

VYDÁVÁNÍ POŽADAVKŮ NA NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ PRO CERTIFIKAČNÍ FIRMY

Srovnatelně s hodnocením LP provozuje organizace FSC systém, který hodnotí CF podle požadavků směrnic a politik organizace FSC (akreditační požadavky). To znamená, že každá CF je každý rok kontrolována, zda je schopna na patřičné kvalitě provádět důvěryhodné audity FSC. Stejně jako může CF požadovat nápravná opatření od LP, může FSC, pokud nalezne nějaké nedostatky, vyžadovat nápravná opatření po CF. Tyto kontroly provádí MAS zastupující organizaci FSC.

Nedostatky v práci CF mohou být identifikovány prostřednictvím auditů MAS, kontrol dokumentací CF nebo prostřednictvím upozornění zájmových skupin a jejich stížností. Příčina každého nedostatku musí být analyzována a posouzena s ohledem na potřebu udělení požadavků na nápravná opatření. Podle závažnosti je nedostatek klasifikován jako malý nebo velký. Velký nedostatek má vyústit v malý požadavek na nápravná opatření; velký nedostatek má vyústit ve velký požadavek na nápravná opatření. Následující tabulka přináší přehled rozdílů

Požadavky na nápravná opatření mají popisovat nedostatek jasně a stručně s požadovaným stupněm

detailnosti tak, aby umožňovaly příjemci provádět smysluplná nápravná opatření.

Proces implementace požadavků na nápravná opatření je víceméně stejný jako v případě řešení malých a velkých nedostatků u LP.

Zda bylo nápravné opatření úspěšné, posuzuje MAS u každého opatření zvlášť. Pokud nápravná opatření velkého nedostatku nejsou provedena v řádné době, může být proveden další kontrolní audit nebo může být doporučeno správní radě FSC, aby příslušné certifikační firmě pozastavila akreditaci. Pokud nejsou nápravná opatření velkého nedostatku provedena ke spokojenosti MAS do 6. měsíců od kontrolního auditu a pokud selžou všechny pokusy MAS vyzývající CF k napravení nedostatku, MAS podnikne kroky k pozastavení platnosti akreditace nebo ke snížení rozsahu akreditace pro certifikační služby, které smí příslušná CF provádět. To se již stalo několika CF akreditovaným při FSC.

Jestliže CF neprovede dostatečné opatření k nápravě malého nedostatku v řádné době, jsou požadavky na tato opatření přeřazena do kategorie požadavků na nápravná opatření velkých nedostatků, pokud ovšem nepovolí ředitel MAS výjimečné prodloužení doby pro provedení opatření. Není možné zpětně sestoupit z kategorie

DEFINICE	MALÝ NEDOSTATEK	VELKÝ NEDOSTATEK
Případ nápravného opatření	Ojedinelá nebo zřídka se vyskytující chyba v obsahu nebo provádění procedury nebo záznamů.	Systematické selhání ve významné části systému kvality. Neprovedení části povinností. Množství nesrovnalostí, které vedou k naprostému zhroucení systému kvality.
Časový harmonogram nápravy	Musí být plně vyřešen během jednoho roku (ve výjimečných případech během 2 let).	Musí být plně vyřešen během 3 měsíců (ve výjimečných případech během 6 měsíců).
Výsledky	Pokud není řešen podle harmonogramu, stává se velkým nedostatkem.	Pokud není řešen podle harmonogramu, činnost CF je pozastavena a CF nemůže nadále udělovat certifikáty FSC.

požadavků na nápravná opatření velkých nedostatků na nápravná opatření malých nedostatků, ale je možno tyto požadavky uzavřít a otevřít nové ve stejné věci.

Požadavky na nápravná opatření a jejich provádění na této úrovni musí být zaznamenány v certifikační zprávě. Veřejné souhrny těchto zpráv jsou dostupné na webových stránkách MAS (www accreditation-services.com).

PNO - POŽADAVEK NA NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ

PNO jsou výsledkem certifikačního procesu a jsou obsaženy ve veřejném souhrnu certifikační zprávy. Požívají je CF k udělení požadavků na nápravná opatření v LP a MAS k udělení nápravných opatření v CF. Požadavky na nápravná opatření mohou být malé či velké a musí být provedeny v rámci stanoveného časového rámce. Všechny musí být zahrnuty v příslušných veřejných souhrnech certifikačních zpráv.

Auditor v rozhovoru s lesním dělníkem o praktikovaném lesním hospodaření.

Picture: Peter Sprang

6 ROLE NÁRODNÍCH INICIATIV FSC V ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

Hlavní role národních iniciativ (NI) je ve vytváření národních standardů FSC a informování o FSC certifikaci. Národní iniciativy nejsou pochopitelně přímo zapojeny do auditů lesního hospodaření.

Nezávislost těch, kteří definují standard (NI), a těch, kteří dohlíží nad jejich dodržováním v praxi (CF) je základním prvkem důvěryhodného certifikačního systému.

CF je povinna informovat národní iniciativu o svém záměru provádět audit v oblasti působnosti této iniciativy. NI může asistovat CF poskytnutím informací, které mohou být pro audit významné. NI mohou vyjadřovat svůj vlastní názor k hospodaření LP, ale rozhodnutí o udělení certifikátu je plně v zodpovědnosti CF.

Vyskytnou-li se stížnosti ve věci certifikačního procesu, jsou CF povinny je konzultovat s NI. Pokud je v daném místě činná NI, může být požádána, aby vystupovala jako facilitátor v případném sporu, souhlasí-li všechny zúčastněné strany. V současnosti mezinárodní ústředí FSC vytváří metodiku, jak posílit roli NI v řešení sporů. Pokud je nějaká stížnost adresována MAS, může MAS požádat NI, aby jednala jako prostředník a vysvětlila proceduru FSC pro řešení stížností a sporů v příslušném kontextu. NI může také hrát organizační a facilitační úlohu

při konzultaci zájmových skupin v průběhu certifikačních auditů. CF musí s touto rolí souhlasit. Bez ohledu na to, zda se NI ujímají této konzultace či nikoliv, mohou NI zajistit účast zájmových skupin pro konzultaci při auditu LP či při auditu CF nebo dokonce asistovat těmto zájmovým skupinám při formulování jejich názorů a stížností.

Celosvětově existuje mnoho případů, kdy NI podporovaly proces řešení konfliktů při certifikaci FSC konstruktivním způsobem tak, že tyto konflikty nevedly k formálním stížnostem nebo sporům.

Terénní pochůzka iniciovaná certifikační firmou a lesním podnikem v situaci konfliktu mezi nevládní organizací a lesním podnikem v SRN.

Photo: Elmar Seizinger

7 VAŠE ROLE V FSC CERTIFIKACI

Cílem této příručky je podnítit vás, jako příslušníka zájmové skupiny, aktivně se účastnit procesu certifikace FSC. Autoři předpokládají, že díky informacím v této brožuře dojde k lepšímu porozumění systému FSC a tím i ke zlepšení mechanismu řešení konfliktů, které se tu a tam při certifikaci FSC objevují.

Pokud jste svědky případného konfliktu v certifikovaném lese, chtěli bychom vás požádat o volbu zodpovědného způsobu hájení svých zájmů. Pokud využijete systém, který byl popsán výše, máte dobrou příležitost hrát konstruktivní roli při prosazování odpovědného lesního hospodaření na certifikovaném LP.

Tím, že získáte lepší znalost stávajícího fungování systému FSC, můžete také zjistit, že máte jiný názor na některá zavedená pravidla systému certifikace FSC. Pokud tomu tak je, pak tato brožura dosáhla i svého druhého cíle. Můžete se totiž také aktivně zapojit do tvorby a vývoje systému FSC jako takového. Pokud máte zájem, obraťte se prosím na NI ve své zemi. Členství v FSC je dobrým způsobem, jak získat informace o probíhajících procesech a konzultacích při vývoji certifikačního systému. Členství vám dá silný nástroj ve formě volebního práva na pravidelných valných hromadách FSC a při volbě orgánů organizace.

Jestliže spatřujete konflikt mezi lesním hospodařením a národním standardem FSC, rádi bychom vás požádali, abyste zvolili odpovědný přístup k jeho řešení.

8 PRŮVODCE PROCESEM PODÁVÁNÍ STÍŽNOSTÍ

8.1. ÚVODNÍ POZNÁMKY (KOMENTÁŘE)

Cílem této kapitoly je vysvětlit, jak v současnosti funguje interakce mezi zájmovými skupinami, CF, MAS a FSC. Brožura chce zájmovým skupinám poskytnout srozumitelné obecné vysvětlení, jak jsou uvnitř FSC řešeny spory a jak je možno tyto cesty využívat při snaze o prosazení názorů zájmových skupin. Rádi bychom povzbudili příslušníky zájmových skupin, aby se zapojili do samotného procesu vytváření procedur pro řešení sporů a stížností. FSC vždy vítá konstruktivní komentáře.

Stím, jak probíhá úprava samotného procesu pro podávání stížností a řešení sporů na mezinárodní úrovni, je tato kapitola v době přípravy brožury (prosinec 2008) nejvíce náchylná ke změnám. Proto doporučujeme sledovat webové stránky FSC (www.fsc.org) nebo se obrátit na příslušnou NI, pokud chcete znát přesný, aktuálně platný, způsob podávání stížností v systému FSC.

8.2. RŮZNÉ ÚROVNĚ STÍŽNOSTÍ A SPORŮ V FSC

Existuje několik úrovní, kde mohou zájmové skupiny uplatnit své názory a stížnosti. V této kapitole najdete vysvětlení, jak se pohybovat mezi úrovněmi stížností v případě, že problém nebyl vyřešen na nižším stupni. Každá další úroveň může být dosažena, jen pokud nedojde k uspokojivým výsledkům na nižším stupni.

NEJVYŠŠÍ úroveň:

Zájmová skupina – mezinárodní ústředí FSC

STŘEDNÍ úroveň:

Zájmová skupina - certifikační firma

ZÁKLADNÍ úroveň:

Zájmová skupina – lesní podnik

ZÁKLADNÍ úroveň:

Zájmová skupina - LP

1. krok

Jakýkoliv názor či stížnost na hospodaření LP má být nejprve adresována přímo na nejnižší možnou úroveň tj. LP. Zájmové skupiny mají vysvětlit, co se jim nelíbí, a naslouchat vysvětlení pracovníků LP. Toto je přirozený a většinou dobrý postup bez ohledu na pravidla FSC.

CO MŮŽE BÝT OBSAHEM STÍŽNOSTÍ A SPORŮ?

V obecné rovině každý nesoulad s principy a kritérii FSC resp. národním standardem FSC, který byl identifikován. Může jít o poškození lesů v přírodní rezervaci nebo třeba porušení práv lesních dělníků. Může také jít o formální a procedurální nedostatky v práci CF jako je nedodržování časového rámce pro vypracování zprávy z auditu či pozdní vyvěšení veřejných souhrnů certifikačních zpráv na webových stránkách CF, které by měly být přístupné.

OVŠEM

Existuje mnoho různých způsobů, jak danou záležitost vhodně vyřešit. Někdy se ukáže být jednodušší vyřešit konflikt přímým a konstruktivním dialogem s LP namísto halasného obvinění LP v médiích.

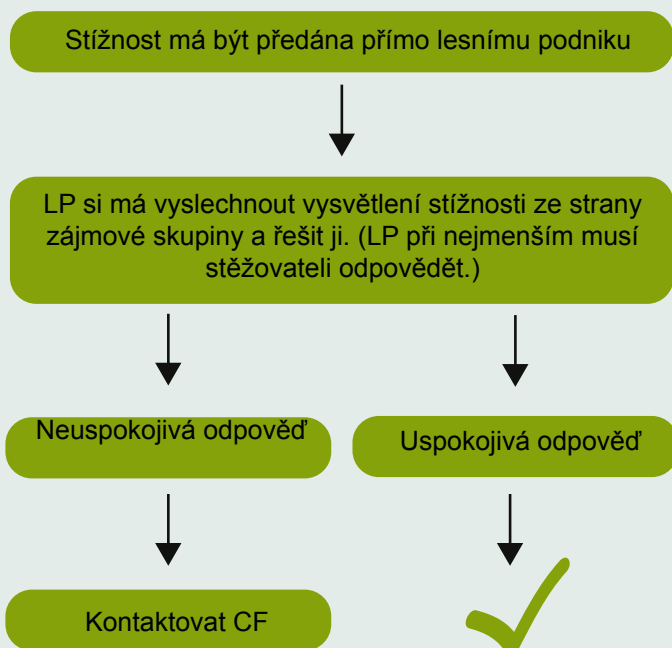
FSC se snaží vyřešit potíže všude, kde se objeví. Proto je nutné, aby se hned od počátku spor projednával s kompetentní osobou – což je ve většině případů vlastník lesa. Pokud se zájmové skupiny a vlastníci lesa neshodnou, přichází na řadu další úroveň stížnosti.

Směrnice ISO/IEC Guide 65: 1996 (E) požaduje, aby CF zkontrolovala, zda LP přispěl k řešení dané záležitosti. Pokud se stěžovateli nedaří určit nebo zkontaktovat lesního správce, případně neodpovídá-li, smí se příslušník zájmové skupiny obrátit s žádostí o asistenci na CF, která vydala certifikát příslušnému LP.

2. krok

LP je povinen CF prokázat, že podniknul "příslušné kroky" a pořídil o nich dokumentaci. LP má vést záznamy o všech závažných stížnostech. Stížnosti jsou považovány za závažné, pokud byly předloženy písemně, potřebují být sledovány při následných auditech nebo pokud je pravděpodobně, že by mohli přerůst ve spor.

Vztah zájmová skupina – lesní podnik

STŘEDNÍ úroveň:

Zájmová skupina - certifikační firma

3. krok

Pokud LP neodpovídá, nebo pokud je odpověď nedostatečná, může se zájmová skupina s vysvětlením svých názorů a stížností obrátit na CF.

CF může sdílet názory zájmové skupiny a tyto ověřovat kontaktováním LP a požadováním vysvětlení. Pokud nalezne nedostatky v souladu hospodaření LP s národním standardem FSC, může CF žádat jejich nápravu použitím mechanismů (vydání požadavků na nápravná opatření) popsanych v předchozích kapitolách. Těmito mechanismy je problém identifikován a navržen k řešení v jasně určeném časovém harmonogramu.

4. krok

Pokud člen zájmové skupiny i nadále vidí nesoulad hospodaření LP s národním standardem FSC a není spokojen s vysvětlením a rozhodnutím CF, musí požádat CF o formální proceduru pro předkládání stížností a sporů. Jen pokud je dodržena tato procedura, může započít formální proces s daným časovým rozvržením. Věc se nyní týká také rozhodnutí CF o certifikaci, protože CF souhlasí s hospodářskými postupy LP a nesdílí názor zájmové skupiny.

JAK CERTIFIKAČNÍ FIRMY POSTUPUJÍ PŘI ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ?

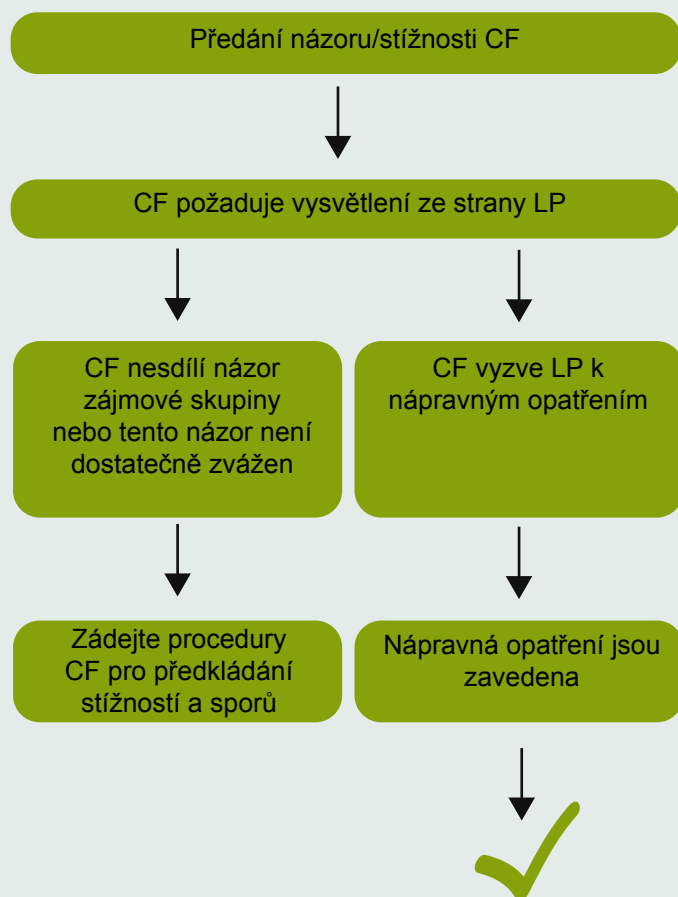
Pro případ, že váš problém nemůže být vyřešen pouze mezi vámi, lesním podnikem a CF, vyvinulo FSC další mechanismy řešení sporů. Každá CF musí mít proceduru pro řešení stížností a sporů. Ta musí být, přinejmenším na požádání, přístupná v oficiálním jazyce daného státu.

Neváhejte a vyptejte si ji!

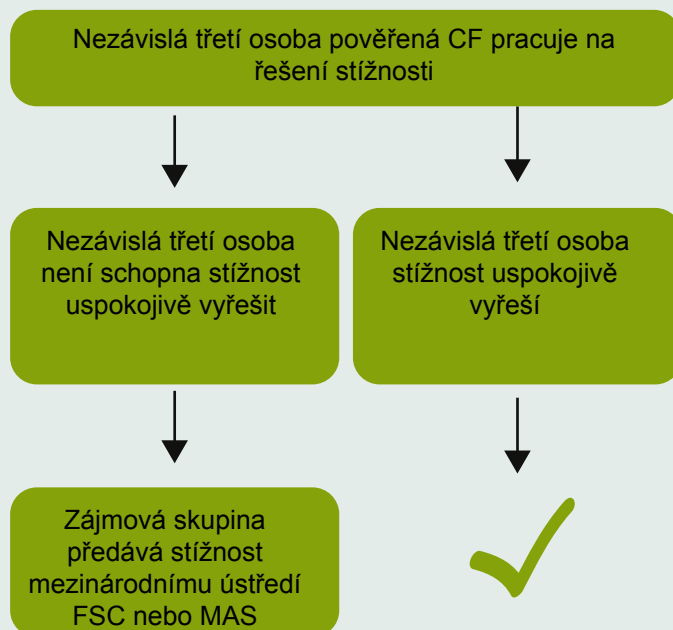
V průběhu hlavního auditu musí být zájmové skupiny informovány o existenci mechanismů CF pro řešení stížností a sporů. CF musí publikovat formální proceduru pro předkládání stížností a sporů na svých webových stránkách a učinit je přinejmenším na požádání dostupnými. Tyto informace mají být dostupné v oficiálním jazyce dané země stejně jako veřejný souhrn certifikační zprávy.

Každá CF má svou vlastní proceduru pro předkládání stížností a sporů. Existuje ale několik obecně platných požadavků, které musí obsahovat všechny. Například nejsou přijímány anonymní stížnosti.

Vztah zájmová skupina – certifikační firma

Vztah zájmová skupina – FSC / MAS

Hlavním principem je ovšem povolat nezávislou třetí stranu nebo entitu (skupinu, osobu nebo komisi), která má povinnost hledat včasné řešení.

Včasné řešení znamená, že CF poskytne zájmové skupině počáteční odpověď včetně přehledu opatření navrhovaných na základně stížnosti do 4 týdnů od přijetí stížnosti. CF musí dále stěžovatele informovat o postupu zpracování stížnosti, prozkoumání stěžovatelova tvrzení a specifikovat všechna navrhovaná opatření v odpovědi do 6 měsíců od přijetí stížnosti, za výjimečných okolností do 12 měsíců.

V ideálním případě je nezávislá třetí osoba, povoláná k řešení sporu, podporována oběma stranami - zájmovou skupinou i vlastníkem lesa. Pokud třetí osoba nedokáže problém vyřešit, měla by ho podstoupit MAS.

NEJVYŠŠÍ úroveň:

Zájmová skupina – mezinárodní ústředí FSC

Dosáhli jste nevyšší úrovně v procesu řešení sporů v FSC. Zdá se, že vaše interpretace principů a kritérií FSC resp. daného národního standardu v konkrétní situaci se zcela odlišuje od pochopení obou dalších aktérů: vlastníka lesa a CF. Jedná se o vážnou situaci. Až doposud stálo řešení sporů mnoho sil a energie, ale problém zůstal nevyřešen. Formálně se na této úrovni odvoláváte proti rozhodnutí CF.

Nařízení, která se týkají tohoto problému, se vztahují k organizační struktuře FSC přijaté před několika lety. Ačkoliv formálně ještě nikdy ke sporu na této úrovni nedošlo, FSC nyní reviduje a upravuje mechanismy pro řešení tohoto druhu sporů. Součástí revize bude například ujasnění odpovědností jednotlivých aktérů sporu, závazné termíny, způsob rozhodování a náklady s řešením spojené. Obecné principy však zůstanou shodné. Opět platí, že novinky naleznete na www.fsc.org nebo o pomoc požádejte svou národní iniciativu FSC (kontakty viz níže).

DALŠÍ POMOC

Účast v procesu lesní certifikace a zvláště pak při sporech s LP, CF nebo dokonce organizací FSC je velmi vážná záležitost. Musí být písemně podložena. Všem zúčastněným stranám pomáhá, pokud je stížnost precizní, jasná, krátká a pokud obsahuje všechny relevantní údaje, které pomáhají třetím stranám posoudit konkrétní případ. V opačném případě může být stížnost i zamítnuta. Na webové stránce www.stakeholder-involvement.net najdete návrhy a vzory, které vám pomohou formulovat vaši stížnost společně s informacemi, které jsou potřeba, aby byl problém řešen rychle a spravedlivě.

SEZNAM CITOVANÝCH STANDARDŮ A POLITIK FSC (KE STAŽENÍ NA WWW.FSC.ORG):

- FSC glossary of terms, FSC-STD-01-002, July 2004
- Stakeholder consultation for forest evaluation, FSC-STD-20-006, Version 2.1, 30 November 2004
- Forest management evaluation, FSC-STD-20-007, Version 2.1, 30 November 2004
- Forest certification public summary report, FSC-STD-20-009, Version 2.1, 30 November 2004
- Structure and content of Forest Stewardship Standards, Version 1.0, 5 March 2004
- Corrective Action Procedures, ASI-PRO-20-116, Version 1.0, 15 September 2006
- Procedure for suspension, withdrawal and termination of FSC accreditation, ASI-PRO-121, Version 1.0, 15 September 2006
- Procedures for complaints and disputes, ASI-PRO-10-198, Version 2.0, 25 January 2007
- The application of ISO/IEC Guide 65:1996 (E) by FSC accredited certification bodies, FSC-STD-20-001, Version 2-1, 30 November 2004, page 10, 14.1
- ISO 65, General requirements for bodies operating product certification systems

KONTAKTNÍ ADRESY:

FSC ČR
Poděbradova 111
Brno 612 00
Česká republika
Tel./fax: +420 545 211 383
e-mail: info@czechfsc.cz
www.czechfsc.cz

FSC Slovensko
Horná 30
Banská Bystrica 974 01
Slovensko
Tel.: +421 484 716 494
e-mail: info@fscslovakia.sk
www.fscslovakia.sk

Tato příručka je výsledkem projektu, který byl financován Baltic Sea Unit v rámci Sida, Švédsko, WWF Švédsko a Grassroot Foundation. Účastníci projektu děkují donorům za finanční podporu, bez níž by projekt, tato příručka ani webové stránky nevznikly. Česká verze příručky vznikla s finanční podporou Grassroot Foundation.

FSC – DOBRÉ PRO LES, DOBRÉ PRO LIDI.

Značku FSC nesou výrobky, které obsahují dřevo z šetrně obhospodařovaných lesů certifikovaných podle pravidel Forest Stewardship Council A. C.

